

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2011
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Τι λοιπόν (λες); Αυτό δεν είναι φυσικό, είπα εγώ, και προκύπτει αναγκαστικά από όσα ειπώθηκαν προηγουμένως, ότι δηλαδή ούτε οι απαίδευτοι και όσοι δε γνωρίζουν την αλήθεια, θα μπορούσαν ποτέ να διοικήσουν σωστά την πόλη, αλλά ούτε και αυτοί που αφήνονται να ασχολούνται με την παιδεία ως το τέλος της ζωής τους, οι μεν διότι δεν έχουν ένα σκοπό στη ζωή τους, στον οποίο στοχεύοντας πρέπει να κάνουν όλα, όσα τυχόν κάνουν και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή, ενώ οι άλλοι επειδή με τη θέλησή τους δε θα προβούν σε πρακτικές ασχολίες, επειδή νομίζουν ότι κατοικούν στα νησιά των μακάρων, ενώ ακόμα είναι ζωντανοί.
Αλήθεια, (λες), είπε.

Δικό μας, λοιπόν, έργο, είπα εγώ, εμάς των ιδρυτών είναι να αναγκάσουμε τα προικισμένα πνεύματα να φτάσουν προς το μάθημα, το οποίο και προηγουμένως είπαμε πως είναι το μεγαλύτερο, να δουν δηλαδή το αγαθό και να ανέβουν εκείνη την ανηφορική οδό, και όταν ανέβουν και δουν καλά να μην τους επιτρέψουμε ό,τι επιτρέπεται τώρα.

B1. έν παιδεία : Αρχικά η λέξη *παιδεία* σημαίνει αυτό που πρέπει να μάθει το παιδί. Από τον 5ο αιώνα ως όρος της παιδαγωγικής δηλώνει τη γενική καλλιέργεια που είναι προνόμιο μόνο του ανθρώπου. Βάση της παιδείας για τον Πλάτωνα είναι η μουσική και η γυμναστική. Παιδείωση είναι η πορεία προς την παιδεία.

Στη συγκεκριμένη, λοιπόν, ενότητα ο Σωκράτης αναφέρει ότι υπάρχουν δυο κατηγορίες προσώπων ακατάλληλων για τη διακυβέρνηση της πολιτείας. Η πρώτη είναι οι απαίδευτοι πολίτες και η δεύτερη κατηγορία είναι οι πεπαιδευμένοι (έν παιδεία). Με τον όρο αυτό νοούνται οι μορφωμένοι άνθρωποι, εκείνοι που ασχολούνται με την παιδεία ως το τέλος της ζωής τους, που βρίσκονται στον κόσμο των ιδεών, έχουν κατακτήσει τη γνώση και έχουν φτάσει στη θέαση του αγαθού. Οι πεπαιδευμένοι απομακρύνονται από το κοινωνικό σύνολο και επαναπαύονται στις θεωρητικές τους γνώσεις. Ο Σωκράτης θεωρεί ότι αυτοί δεν μπορούν να κυβερνήσουν ικανοποιητικά, επειδή ζουν στη μακαριότητα των πνευματικών αναζητήσεων και ενασχολήσεων. Ως εκ τούτου, η πολιτική δράση δεν εμπίπτει στα ενδιαφέροντά τους.

άναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν : Ο Σωκράτης και οι συνομιλητές του, ως «θεμελιωτές» της ιδεώδους πολιτείας, κρίνουν πως οι άνθρωποι που είναι εξαιρετικές φύσεις, προικισμένοι με πνευματικές ικανότητες, πρέπει να αναγκάζονται να ανεβαίνουν (άναβῆναι) από τον ορατό κόσμο στον νοητό, να γνωρίσουν το αγαθό, για να μπορέσουν στη συνέχεια να αναλάβουν το έργο της διαφώτισης και της διακυβέρνησης των δεσμοτών. Η προσέγγιση του Αγαθού ταυτίζεται με το πέρασμα

από το σκοτάδι στο φως, το ξεκαθάρισμα της ουσίας των όντων. Η προσέγγιση, βέβαια, αυτή είναι κοπιαστική και δύσκολη γι'αυτό και είναι εφικτή από τους προικισμένους πνευματικά ανθρώπους. Άλλωστε, η επανάληψη των λέξεων (άναβῆναι-ανάβασιν) επισημαίνει το μέγεθος αυτής της δυσκολίας.

B2. Στην παρούσα ενότητα ο Σωκράτης διατυπώνει την άποψη πως υπάρχουν δυο κατηγορίες προσώπων ακατάλληλων για τη διακυβέρνηση της πολιτείας. Η πρώτη είναι οι απαίδευτοι, οι τυχαίοι και αφιλοσόφητοι πολιτικοί. Κατά τον Πλάτωνα αυτοί είναι όσοι δεν έτυχαν της παιδείας εκείνης που θα έστρεφε την ψυχή τους στο φως της αληθινής γνώσης του κόσμου των ιδεών. Οι άνθρωποι αυτοί δεν μπορούν να διοικήσουν την πολιτεία, καθώς δεν έχουν στόχο και προσανατολισμό τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή. Από αυτούς απουσιάζει το βασικό προσόν, η παιδεία, γεγονός που τους καθιστά «ἀληθείας ἀπείρους». Παράλληλα, οι ίδιοι δεν έχουν στη ζωή τους έναν υψηλό στόχο για να ρυθμίζουν, βάσει αυτού, όλες τις πράξεις τους όσον αφορά στην ιδιωτική και δημόσια ζωή τους. Αυτή η έλλειψη ενός συγκεκριμένου σκοπού τους παρασύρει σε ενέργειες που είναι συνηθέστατα ιδιοτελείς, εφόσον οι αμαθείς δεν αντιλαμβάνονται την αξία της προσφοράς και της υπηρεσίας. αντίθετα, η ίδια τους η φύση τους υποδεικνύει το ένστικτο της αυτοεπιβεβαίωσης και του προσωπικού συμφέροντος.

Η δεύτερη κατηγορία είναι οι πεπαιδευμένοι, οι μορφωμένοι άνθρωποι που απομακρύνονται από το κοινωνικό σύνολο και επαναπαύονται στις θεωρητικές τους γνώσεις. Αυτοί είναι μεν πεπαιδευμένοι, αλλά καταγίνονται μέχρι το τέλος της ζωής τους μόνο με την παιδεία και τις πνευματικές ενασχολήσεις, χωρίς να ενδιαφέρονται για τα κοινά. αδιαφορούν για την εξουσία, για τις τιμές, για το σεβασμό και την αγάπη των συμπολιτών τους. Είναι, επομένως, εγκλωβισμένοι στην αδράνεια του θεωρητικού βίου και αυτό αποτελεί τον αυτοσκοπό στη ζωή τους. Δεν επιθυμούν, λοιπόν, να κατέλθουν στον πολιτικό στίβο, δε διαθέτουν πολιτική βούληση. Άλλωστε, αυτοί θεωρούν ότι βρίσκονται ήδη στα νησιά των μακάρων. Ευρηματική εδώ η μεταφορά του Πλάτωνα, για να δείξει τη συνειδητή επιλογή των φιλοσόφων αυτών να βρίσκονται απομονωμένοι στο νησί της προσωπικής τους μακαριότητας και αποστασιοποιημένοι από κάθε δραστηριότητα πλην των πνευματικών τους απολαύσεων. Δηλώνει την πεποίθηση του Πλάτωνα πως, όσοι ασχολούνται με τις πνευματικές αναζητήσεις, κάποτε χάνουν την πρακτική πλευρά της ζωής και βρίσκονται νοερά σε δικούς τους κόσμους.

Σύμφωνα με το Σωκράτη οι προικισμένες φύσεις αρνούνται να συμμετάσχουν στα πολιτικά δρώμενα. Οι λόγοι μπορεί να είναι ποικίλοι: είτε δεν τους αρέσει η έντονη ζωή του πολιτικού βίου και προτιμούν να ζουν αθόρυβα, γαλήνια και διακριτικά, χωρίς να διακόψουν το πνευματικό έργο στο οποίο έχουν τάξει τον εαυτό τους. Παράλληλα, δεν θέλουν να θεωρηθούν ύποπτοι για αρχομανία, ιδιοτέλεια, ματαιοδοξία, δημαγωγία και για την ηθική διαφθορά και προτιμούν να διατηρήσουν αλώβητη την εντιμότητα και την αξιοπρέπειά τους. Κάποιοι θέλουν να αποφύγουν την ψυχική φθορά και τις εντάσεις που συνεπάγεται η ζωή και η δράση του πολιτικού, εξαιτίας των επιθέσεων πολιτικών αντιπάλων, της δυσαρέσκειας του λαού κ.τ.λ. Τέλος, ίσως φοβούνται μήπως δεν μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υψηλές

απαιτήσεις και τις προσδοκίες των πολιτών, ενώ κάποιος από αυτούς απλώς περιφρονούν και υποτιμούν τον όχλο των πολιτών επιδεικνύοντας ελιτίστικη στάση.

B3. Από το σχολικό βιβλίο σελ.102: «Οι κηφίνες... κάθε είδους ανοσιούργημα».

B4. **απόρρητος** = προειρημένων
ντροπαλός = έπιτροπεύσαι, έπιτρέπειν, έπιτρέπεται
αντιβιοτικό = βίω
αποχή = έχουσιν, μετέχειν
δυσπραγία = πράττειν, πράττωσιν, πράξουσιν
μονοκατοικία = άπωκίσθαι
προφήτης = έφαμεν, έφη
είδωλο = ιδείν, ιδωσι
βάθρο = άναβάντες, άναβήναι, καταβαίνειν
ανυπόμονος = καταμένειν

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Εκείνοι, λοιπόν, δειπνούσαν σιωπηλά, σαν αυτό να είχε διαταχθεί σ' αυτούς από κάποιον άνωτερο. Ο Φίλιππος, όμως, ο γελωτοποιός, αφού χτύπησε την πόρτα, είπε σ' αυτόν που άκουσε προσεκτικά να αναγγείλει και ποιος είναι και για ποιο λόγο θέλει να οδηγηθεί μέσα και είπε ότι ερχόταν και έχοντας φέρει όλα τα απαραίτητα (τρόφιμα), ώστε να δειπνούν από τα ξένα και είπε ότι το παιδί (ο δούλος) πολύ κουραζόταν, επειδή δεν έφερνε τίποτα και επειδή ήταν νηστικό. Ο Καλλίας, λοιπόν, αφού άκουσε αυτά, είπε: αλλά, όμως, άνδρες, είναι βέβαια αισχρό να αρνηθούμε από φθόνο τη στέγαση (φιλοξενία)· ας εισέλθει λοιπόν. Και ταυτόχρονα, έστρεψε το βλέμμα στον Αυτόλυκο, προφανώς παρατηρώντας πώς θα φαινόταν σ' εκείνον ότι ήταν το αστείο.

Γ2. κρείττονος : κρείττονας, κρείττους	ταῦτα : αὔται
ὄ τι : οὔτινος, ὄτου	ἄνδρες : άνερ
ἔφη : φαίη	αἰσχρόν : αἰσχίονι
πάντα : πᾶσι(ν)	εἰσίτω : εἴσιθι
φέρειν :ένεγκείν	δόξειε : ἔδοξε(ν)

Γ3α. αὐτοῖς : αντικείμενο στο *έπιτεταγμένον*
τῷ ύπακούσαντι : επιθετική μετοχή ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *έπλε*
διά τό φέρειν : εμπρόθετο έναρθρο απαρέμφατο ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *πιέζεσθαι*
άνάριστον : κατηγορούμενο στο υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι = *τόν παῖδα*
φθονήσαι : τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση *αἰσχρόν (ενν. έστί)*
έκείνω : δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου από το *δόξειε*

Γ3β. εισάγγελον τίς (ὄστις) εἰμί.